Διεξαγωγή αποδείξεων

Γιβραλτάρ

Περιεχόμενο που παρέχεται από

European Judicial Network (in civil and commercial matters)

1 Βάρος της απόδειξης

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Γενικά, το βάρος της απόδειξης επίδικου πραγματικού περιστατικού φέρει ο διάδικος που το επικαλείται στο πλαίσιο των ισχυρισμών του. Κατά συνέπεια, ο ενάγων φέρει το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που είναι αναγκαία για να θεμελιώσουν την απαίτηση, ενώ ο εναγόμενος φέρει γενικά το βάρος της απόδειξης των πραγματικών περιστατικών που αντικρούουν την απαίτηση.

Εάν δεν είναι δυνατή η εξάλειψη των αμφιβολιών για κάποιο πραγματικό περιστατικό, ο διάδικος που φέρει το βάρος της απόδειξής του θεωρείται ότι δεν ανταποκρίθηκε στο βάρος της απόδειξης και το δικαστήριο αποφαίνεται ότι το πραγματικό περιστατικό δεν αποδείχθηκε. Ωστόσο, ο δικαστής έχει καθήκον να διαλευκαίνει σημαντικά πραγματικά περιστατικά και σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις να αποφαίνεται ότι δεν αποδείχθηκαν.

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Δεν απαιτείται να αποδεικνύονται τα πραγματικά περιστατικά που συνομολογούνται. Οι δικαστές μπορούν επίσης να στηρίζονται στην εμπειρία τους για να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους τα γεγονότα που είναι πασίγνωστα ή πασιφανή και τα οποία δεν χρειάζεται να αποδεικνύονται.

Ο νόμος καθορίζει διάφορα τεκμήρια τα οποία είναι δυνατό να ανατρέπονται με ανταπόδειξη. Σ’ αυτά περιλαμβάνονται τεκμήρια ως προς τη γνησιότητα των τέκνων, την εγκυρότητα των γάμων, τη διανοητική υγεία φυσικών προσώπων και τον θάνατο ανθρώπων που βρίσκονται σε αφάνεια. Ισχύει το τεκμήριο της αθωότητας, αλλά είναι δυνατό στο πλαίσιο πολιτικής δίκης να ληφθεί υπόψη ποινική καταδίκη ως απόδειξη του γεγονότος ότι κάποιος διάδικος διέπραξε αδίκημα (αυτό σημαίνει ότι ο εν λόγω διάδικος φέρει το βάρος της απόδειξης της αθωότητάς του).

Υπάρχει τεκμήριο αμέλειας όταν ο ενάγων αποδεικνύει ότι υπέστη βλάβη από αιτία που βρισκόταν υπό τον αποκλειστικό έλεγχο του εναγομένου και ότι το ατύχημα εμπίπτει στα είδη ατυχημάτων που προκαλούνται κατά κανόνα από αμέλεια. Παρόμοιο τεκμήριο υπάρχει στις περιπτώσεις απώλειας ή καταστροφής εμπορευμάτων που έχουν παραδοθεί σε κάποιο πρόσωπο.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Το μέτρο απόδειξης στις αστικές υποθέσεις είναι εκείνο της πιθανολόγησης (balance of probabilities). Με άλλα λόγια το δικαστήριο θεωρεί ότι ο πραγματικός ισχυρισμός έχει αποδειχθεί όταν πεισθεί ότι υπάρχουν περισσότερες πιθανότητες το πραγματικό περιστατικό να έχει συμβεί παρά να μην έχει συμβεί. Η εφαρμογή του κριτηρίου αυτού διέπεται από ευελιξία: απαιτούνται πιο πειστικά αποδεικτικά στοιχεία για την πιθανολόγηση

σοβαρών ισχυρισμών, όπως περί απάτης, δεδομένου ότι οι ισχυρισμοί αυτοί θεωρείται γενικά ότι έχουν μικρότερη πιθανότητα να είναι αληθινοί.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Στην πολιτική δίκη, το αποδεικτικό υλικό συγκεντρώνεται με την προσκόμιση κρίσιμων εγγράφων από τους διαδίκους και με την κατάθεση μαρτύρων και πραγματογνωμόνων.

Διαφορετικοί κανόνες ισχύουν σε κάθε περίπτωση.

- Επίδειξη εγγράφων

Οι διάδικοι στην πολιτική δίκη οφείλουν να γνωστοποιήσουν ότι έχουν στον έλεγχο ή την κατοχή τους έγγραφα, εφόσον αυτό τους ζητηθεί από το δικαστήριο, καθώς επίσης να επιτρέπουν στους άλλους διαδίκους να εξετάσουν τα εν λόγω έγγραφα. Το δικαστήριο διατάσσει κατά κανόνα «συνήθη επίδειξη», στο πλαίσιο της οποίας οι διάδικοι οφείλουν να καταβάλουν εύλογη προσπάθεια για την εξεύρεση εγγράφων τα οποία είτε υποστηρίζουν είτε αντικρούουν τους ισχυρισμούς οποιουδήποτε διαδίκου, χωρίς να χρειάζεται η υποβολή σχετικής αίτησης στο δικαστήριο εκ μέρους των διαδίκων. Για κάθε άλλο είδος γνωστοποίησης, ο διάδικος πρέπει να υποβάλει αίτηση για άδεια από το δικαστήριο. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να διατάξει τη συντηρητική φύλαξη αποδεικτικών στοιχείων και περιουσιακών στοιχείων.

- Μάρτυρες

Οι διάδικοι δεν χρειάζονται την άδεια του δικαστηρίου για να προσκομίσουν στοιχεία βασιζόμενα σε καταθέσεις μαρτύρων προς υποστήριξη των ισχυρισμών τους. Ωστόσο, ο διάδικος που επιθυμεί να στηριχθεί σε κατάθεση μάρτυρα οφείλει να προσκομίσει γραπτή κατάθεση αυτού υπογεγραμμένη από τον ίδιο αλλά και να καλέσει τον μάρτυρα στη δίκη για να καταθέσει προφορικώς όσα γνωρίζει. Εάν ο διάδικος δεν προσκομίσει κατάθεση ή περίληψη κατάθεσης συγκεκριμένου μάρτυρα πριν από τη δίκη, δεν μπορεί να κλητεύσει τον εν λόγω μάρτυρα χωρίς την άδεια του δικαστηρίου. Επιπλέον, το δικαστήριο διαθέτει ευρεία εξουσία ελέγχου των επιτρεπτών αποδεικτικών μέσων και δύναται να αποκλείσει, για παράδειγμα, αποδεικτικά μέσα που διαφορετικά θα ήταν παραδεκτά ή να περιορίσει την αντεξέταση των μαρτύρων.

Κάθε διάδικος μπορεί επίσης να ζητήσει από το δικαστήριο να διατάξει τη λήψη ένορκης κατάθεσης των μαρτύρων από ανακριτή διορισμένο από το δικαστήριο πριν από την εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο.

Ο ρόλος του δικαστή συνίσταται ουσιαστικά στην αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζονται από τους διαδίκους και δεν περιλαμβάνει ανεξάρτητη λειτουργία διακρίβωσης των πραγματικών περιστατικών.

- Πραγματογνώμονες

Οι διάδικοι δύνανται να στηρίζονται σε πραγματογνωμοσύνες μόνον εάν το δικαστήριο παρέχει σχετική άδεια. Το δικαστήριο μπορεί να καθορίσει τα θέματα που θα κληθεί να διαφωτίσει ο πραγματογνώμονας, τη μορφή με την οποία πρέπει να πραγματοποιηθεί η πραγματογνωμοσύνη και την αμοιβή που πρέπει να καταβληθεί στον πραγματογνώμονα.

Όταν περισσότεροι του ενός διάδικοι επιθυμούν να επικαλεσθούν πραγματογνωμοσύνη σχετικά με κάποιο ζήτημα, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι θα καταθέσει ένας και μόνον πραγματογνώμονας, ο οποίος θα λάβει σχετική εντολή από όλους τους διαδίκους, και όχι ένας πραγματογνώμονας για κάθε διάδικο. Το δικαστήριο μπορεί να λάβει τέτοια απόφαση αυτεπαγγέλτως, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη των διαδίκων.

Το δικαστήριο δεν μπορεί να απαιτήσει αυτεπαγγέλτως από τους διαδίκους να προσκομίσουν πραγματογνωμοσύνες. Ωστόσο, το ίδιο το δικαστήριο μπορεί να διορίσει πραγματογνώμονα ως «εκτιμητή» για να το βοηθήσει στο πλαίσιο της διακρίβωσης συγκεκριμένου ζητήματος. Το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει από τον εκτιμητή την εκπόνηση έκθεσης (αντίγραφα της οποίας πρέπει να παρέχονται στους διαδίκους) και την παράστασή του στη δίκη για να παράσχει συμβουλές στο δικαστήριο.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

- Επίδειξη εγγράφων

Μόλις δοθεί εντολή για επίδειξη εγγράφων, κάθε διάδικος οφείλει να φροντίσει για την επίδοση ή κοινοποίηση στους άλλους διαδίκους καταλόγου των σχετικών εγγράφων τα οποία βρίσκονται ή βρίσκονταν υπό την κατοχή ή τον έλεγχό του. Οι άλλοι διάδικοι έχουν τότε δικαίωμα να εξετάσουν τα έγγραφα και να λάβουν αντίγραφα αυτών. Είναι δυνατό να επιβάλλεται κάποια επιβάρυνση για την παραγωγή φωτοαντιγράφων.

- Μάρτυρες

Το δικαστήριο ζητεί από τους διαδίκους να προσκομίζουν πριν από τη δίκη τις μαρτυρικές καταθέσεις στις οποίες σκοπεύουν να βασιστούν, υπογεγραμμένες από κάθε μάρτυρα. Η κατάθεση μπορεί να συντάσσεται από τον μάρτυρα, αλλά συχνά προετοιμάζεται από τον δικηγόρο του διαδίκου για λογαριασμό του οποίου ο μάρτυρας καταθέτει. Η κατάθεση επιβάλλεται να περιέχει όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που παρέχει ο μάρτυρας, διατυπωμένα με τα λόγια του ίδιου του μάρτυρα εάν είναι δυνατό.

Εάν ένας διάδικος έχει διαταχθεί να προσκομίσει κατάθεση μάρτυρα την οποία όμως αδυνατεί να εξασφαλίσει, ο εν λόγω διάδικος μπορεί να ζητήσει την άδεια του δικαστηρίου για προσκόμιση περίληψης της εν λόγω κατάθεσης, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τα αποδεικτικά στοιχεία που αναμένεται να παράσχει ο μάρτυρας ή τα ζητήματα σχετικά με τα οποία ο διάδικος σκοπεύει να εξετάσει τον μάρτυρα.

Εάν το δικαστήριο αποφασίσει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να παρασχεθούν υπό μορφή μαρτυρικής κατάθεσης, ο μάρτυρας οφείλει να καταθέσει τα στοιχεία προφορικά ενώπιον ανακριτή διορισμένου από το δικαστήριο. Η εξέταση πραγματοποιείται με τον ίδιο τρόπο που εξετάζονται οι μάρτυρες στο ακροατήριο, παρέχεται πλήρης δυνατότητα αντεξέτασης του μάρτυρα και συντάσσεται πρακτικό της κατάθεσης.

- Πραγματογνώμονες

Εάν το δικαστήριο χορηγήσει άδεια για πραγματογνωμοσύνη, οι διάδικοι προετοιμάζουν οδηγίες προς τους πραγματογνώμονες. Όταν υπάρχει κοινός πραγματογνώμονας, οι διάδικοι μπορούν να του παράσχουν οδηγίες χωριστά, εάν αδυνατούν να συμφωνήσουν για τις οδηγίες που πρέπει να του δοθούν. Ο πραγματογνώμονας, ο οποίος είναι υπεύθυνος πρωτίστως έναντι του δικαστηρίου και όχι έναντι του διαδίκου ή των διαδίκων που παρέχουν τις οδηγίες, συντάσσει γραπτή έκθεση. Κάθε διάδικος μπορεί ακολούθως να υποβάλει γραπτά ερωτήματα σε πραγματογνώμονα ο οποίος έχει λάβει οδηγίες από άλλον διάδικο ή από όλους τους διαδίκους. Όταν υπάρχουν διαφορετικοί πραγματογνώμονες, το δικαστήριο μπορεί επίσης να ζητήσει τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων μεταξύ των πραγματογνωμόνων για να προσδιοριστούν τα σημεία επί των οποίων αυτοί συμφωνούν ή διαφωνούν. Οι πραγματογνώμονες δικαιούνται για τις υπηρεσίες τους αμοιβή, την οποία καταβάλλει κανονικά ο διάδικος ή οι διάδικοι που τους παρείχαν οδηγίες.

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Στις περιπτώσεις που οι διάδικοι ζητούν να τους επιτραπεί η συγκέντρωση ή η προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων, το δικαστήριο πρέπει να σχηματίζει δικανική πεποίθηση ότι τα εν λόγω στοιχεία πιθανότατα έχουν σχέση με την υπόθεση και είναι παραδεκτά. Στο πλαίσιο άσκησης των εξουσιών του, το δικαστήριο οφείλει να έχει ως στόχο την ορθή απονομή δικαιοσύνης. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να φροντίζει για τη μείωση του κόστους και να εξετάζει τις υποθέσεις δίκαια, γρήγορα και ανάλογα με τη σημασία, την πολυπλοκότητα και την αξία του αντικειμένου της διαφοράς. Αυτές οι εκτιμήσεις μπορούν να οδηγήσουν το δικαστήριο στην απόρριψη αιτήσεων ή στην αυτεπάγγελτη έκδοση διαταγών (π.χ. για τον διορισμό ενός κοινού πραγματογνώμονα και όχι διαφορετικών πραγματογνωμόνων για κάθε διάδικο).

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Η απόδειξη των πραγματικών περιστατικών επιτυγχάνεται με αποδεικτικά στοιχεία, με τεκμήρια και με συμπεράσματα που προκύπτουν από αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και από τη δικανική συνεκτίμηση πραγματικών περιστατικών από το δικαστήριο (βλ. παραπάνω). Τα είδη απόδειξης στα οποία μπορεί να στηρίζεται η πολιτική δίκη είναι οι μαρτυρικές καταθέσεις, τα έγγραφα και οι πραγματικές αποδείξεις. Ως έγγραφα θεωρούνται τα έγγραφα σε χαρτί, τα αρχεία ηλεκτρονικών υπολογιστών, οι φωτογραφίες, καθώς και

οι τηλεοπτικές και ηχητικές εγγραφές. Οι πραγματικές αποδείξεις συνίστανται σε άλλα υλικά αντικείμενα σχετικά με τα επίδικα ζητήματα τα οποία προσκομίζονται στο δικαστήριο, όπως προϊόντα που αποτελούν το αντικείμενο διαφοράς στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν την επίσκεψη δικαστή στον τόπο ατυχήματος.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων;

Καταρχήν, οι μάρτυρες πραγματικών περιστατικών καταθέτουν προφορικά στη δίκη. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, κάθε διάδικος οφείλει να προσκομίσει γραπτή κατάθεση για κάθε μάρτυρα στη μαρτυρία του οποίου σκοπεύει να στηριχθεί. Στη δίκη, ο μάρτυρας καλείται να επιβεβαιώσει την αλήθεια και την ακρίβεια της κατάθεσής του, η οποία ισχύει στο εξής ως μαρτυρία υπέρ του διαδίκου που τον κάλεσε. Στις περιπτώσεις που προσκομίζεται μόνο περίληψη της κατάθεσης του μάρτυρα, ο μάρτυρας οφείλει να παράσχει προφορικώς λεπτομερέστερα στοιχεία.

Οι πραγματογνώμονες παρέχουν την πραγματογνωμοσύνη τους με γραπτή έκθεση, εκτός εάν το δικαστήριο διατάξει κάτι διαφορετικό. Στην έκθεση του πραγματογνώμονα παρατίθενται τα συμπεράσματά του, τα πραγματικά περιστατικά και οι υποθέσεις στις οποίες βασίζεται, καθώς και το ουσιαστικό περιεχόμενο των οδηγιών που έλαβε ο πραγματογνώμονας. Το δικαστήριο αποφασίζει εάν ο πραγματογνώμονας είναι απαραίτητο επιπλέον να παραστεί στη δίκη για να καταθέσει και προφορικώς. Ο διοριζόμενος από το δικαστήριο εκτιμητής δεν απαιτείται να καταθέσει προφορικώς.

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Το δικαστήριο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον καθορισμό της βαρύτητας ή της αξιοπιστίας των επιμέρους αποδεικτικών στοιχείων. Δεν υπάρχει κανένας κανόνας που να απαγορεύει την προσκόμιση κατάθεσης που παρέχεται εκτός του δικαστηρίου προς απόδειξη πραγματικών περιστατικών που περιέχονται στην εν λόγω κατάθεση [έμμεση μαρτυρία (hearsay)], συνεπώς ένας διάδικος μπορεί να επικαλεστεί επιστολή ως απόδειξη του περιεχομένου της ή έκθεση μάρτυρα για τα λεγόμενα άλλου προσώπου. Ωστόσο, η έμμεση μαρτυρία έχει συχνά μικρότερη βαρύτητα από την άμεση μαρτυρία, ιδιαίτερα εάν το πρόσωπο του οποίου τα λεγόμενα μεταφέρονται θα μπορούσε να είχε κληθεί για να καταθέσει.

Ορισμένα έγγραφα και αρχεία γίνονται αποδεκτά ως γνήσια. Για παράδειγμα, τα αρχεία επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών γίνονται αποδεκτά ως γνήσια, εφόσον η γνησιότητά τους πιστοποιείται από ανώτερο υπάλληλο της επιχείρησης ή της δημόσιας αρχής. Ακόμη και διάφορα είδη επίσημων εγγράφων (όπως νομοθετικές πράξεις, διατάγματα, αποφάσεις, συνθήκες και πρακτικά δικαστηρίων) μπορούν να αποδεικνύονται με τυπωμένα ή επικυρωμένα αντίγραφα χωρίς περαιτέρω απόδειξη.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Ορισμένες πράξεις (π.χ. διαθήκες και πωλήσεις ακινήτων) απαιτείται να πραγματοποιούνται εγγράφως και συνεπώς για την απόδειξή τους είναι αναγκαία γραπτά αποδεικτικά στοιχεία.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Κατά κανόνα, στην πολιτική δίκη, οι μάρτυρες που έχουν ικανότητα μαρτυρίας μπορεί να υποχρεωθούν να καταθέσουν. Διάδικος που επιθυμεί να εξασφαλίσει τη συμμετοχή μάρτυρα σε δίκη ετοιμάζει κλήση με την οποία ζητείται από τον μάρτυρα να εμφανιστεί στο δικαστήριο για να καταθέσει. Η κλήση, μόλις εκδοθεί από το δικαστήριο και επιδοθεί ή κοινοποιηθεί με τον δέοντα τρόπο, δεσμεύει τον μάρτυρα μέχρι το τέλος της ακροαματικής διαδικασίας.

Εάν το δικαστήριο καλέσει μάρτυρα να καταθέσει, αλλά ο μάρτυρας δεν εμφανισθεί ή αρνηθεί να απαντήσει σε νόμιμες ερωτήσεις, ο διάδικος που ζητεί την κατάθεση μπορεί να ζητήσει να διαταχθεί εκ νέου ο μάρτυρας να εμφανιστεί στο δικαστήριο ή να απαντήσει σε ερωτήσεις.

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Ο γενικός κανόνας ότι οι μάρτυρες που έχουν ικανότητα μαρτυρίας είναι δυνατό να υποχρεωθούν να καταθέσουν δεν ισχύει για τη βασίλισσα, τους αρχηγούς ξένων κρατών και τους οικείους τους, τους ξένους διπλωματικούς και προξενικούς υπαλλήλους, τους αντιπροσώπους ορισμένων διεθνών οργανισμών καθώς και τους δικαστές και τους ενόρκους (σε σχέση με τις δραστηριότητές τους υπ' αυτές τις ιδιότητες). Οι σύζυγοι και οι συγγενείς των διαδίκων είναι δυνατό να υποχρεωθούν να καταθέσουν στην πολιτική δίκη.

Οι μάρτυρες που ενδέχεται γενικά να υποχρεωθούν να καταθέσουν διατηρούν εντούτοις το δικαίωμα να εξαιρέσουν ορισμένα έγγραφα από την εξέταση και να αρνηθούν να απαντήσουν ορισμένες ερωτήσεις επικαλούμενοι συγκεκριμένο λόγο εξαίρεσης. Οι κύριοι λόγοι εξαίρεσης είναι το επαγγελματικό απόρρητο των νομικών (που ισχύει για κοινοποιήσεις στοιχείων με σκοπό την παροχή ή την αναζήτηση νομικών συμβουλών ή τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων για την προσφυγή στο δικαστήριο), η εξαίρεση «με την επιφύλαξη των συμφερόντων των ενδιαφερομένων» (που ισχύει για τις επικοινωνίες μεταξύ των διαδίκων στο πλαίσιο ειλικρινούς προσπάθειας για συμβιβασμό, όπως οι προτάσεις για την επίτευξη συμβιβασμού), και η εξαίρεση λόγω κινδύνου αυτοενοχοποίησης του μάρτυρα (που σημαίνει ότι δεν μπορεί να απαιτηθεί από μάρτυρα να καταθέσει εφόσον υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να απαγγελθεί εναντίον του μάρτυρα ή του/της συζύγου του ποινική κατηγορία ή να επιβληθεί ποινική κύρωση στο Γιβραλτάρ). Μπορεί να υπάρξει παραίτηση από την εξαίρεση από την υποχρέωση μαρτυρικής κατάθεσης.

Επίσης, είναι δυνατό να μην κατατεθούν αποδεικτικά στοιχεία για λόγους δημοσίου συμφέροντος εάν η δημοσιοποίησή τους κρίνεται αντίθετη προς το δημόσιο συμφέρον. Στα αποδεικτικά στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται εκείνα που έχουν σχέση με την εθνική ασφάλεια, τις διπλωματικές σχέσεις, τις δραστηριότητες της κεντρικής κυβέρνησης, την προστασία των παιδιών, τις εγκληματολογικές έρευνες και την προστασία των πληροφοριοδοτών. Επιπλέον, οι δημοσιογράφοι δικαιούνται να μην αποκαλύπτουν τις πηγές τους, εκτός εάν η αποκάλυψη είναι απαραίτητη για το συμφέρον της δικαιοσύνης ή της εθνικής ασφάλειας ή για την πρόληψη ταραχών ή αξιόποινων πράξεων.

Οι τραπεζικοί υπάλληλοι δεν επιτρέπεται να υποχρεώνονται να προσκομίζουν τα βιβλία της τράπεζας ή να αποκαλύπτουν στοιχεία του περιεχομένου τους, εκτός εάν υπάρχουν ειδικοί λόγοι που αναγκάζουν το δικαστήριο να τα ζητήσει, το δικαστήριο όμως μπορεί να ορίσει ένα πρόσωπο στο οποίο θα επιτραπεί να εξετάσει ή να αντιγράψει κινήσεις τραπεζικών λογαριασμών.

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Σε περίπτωση που ένα πρόσωπο που έχει κλητευθεί να καταθέσει ως μάρτυρας δεν προσέλθει στο δικαστήριο ή αρνηθεί να καταθέσει, ενδέχεται να κατηγορηθεί για απείθεια προς το δικαστήριο και να φυλακιστεί.

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Όλοι οι ενήλικοι έχουν ικανότητα μαρτυρίας στο πλαίσιο πολιτικής δίκης εκτός εάν είναι ανίκανοι να κατανοήσουν τη φύση του όρκου που οφείλουν να δώσουν οι μάρτυρες ή ανίκανοι για λογική κατάθεση, λόγω π.χ. ψυχικής ασθένειας. Όταν ο ανήλικος μάρτυρας δεν αντιλαμβάνεται τη φύση του όρκου, τα στοιχεία που καταθέτει ενδέχεται παρόλα αυτά να γίνουν αποδεκτά, αλλά μόνον εάν το δικαστήριο σχηματίσει δικανική πεποίθηση ότι ο ανήλικος κατανοεί το καθήκον αληθείας και διαθέτει «επαρκή αντίληψη που δικαιολογεί την εξέτασή του ως μάρτυρα».

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποίους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Ρόλος του δικαστή και των διαδίκων

Παραδοσιακά, οι μάρτυρες παρέχουν την κύρια κατάθεσή τους κατά τη διάρκεια δίκης απαντώντας σε μη παραπειστικές ερωτήσεις που τους θέτει ο συνήγορος του διαδίκου που τους κάλεσε. Ωστόσο, η γραπτή κατάθεση μάρτυρα μπορεί να θεωρηθεί σήμερα ως η κύρια κατάθεση του μάρτυρα εκτός αν το δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά. Στη συνέχεια, ο μάρτυρας μπορεί να αντεξεταστεί από τον συνήγορο του αντιδίκου, ο οποίος μπορεί να του υποβάλει και παραπειστικές ερωτήσεις. Οι πραγματογνώμονες που παρέχουν προφορική κατάθεση στη δίκη μπορούν επίσης να αντεξεταστούν, αλλά ο διοριζόμενος από το δικαστήριο εκτιμητής δεν

μπορεί να αντεξεταστεί από τους διαδίκους. Ο δικαστής μπορεί να θέτει ερωτήματα στους μάρτυρες, ζητώντας συνήθως διευκρίνιση των απαντήσεών τους στις ερωτήσεις που τους υποβάλλει ο συνήγορος.

Διεξαγωγή αποδείξεων με βιντεοδιάσκεψη

Οι αποδείξεις είναι δυνατό να διεξαχθούν στο πλαίσιο βιντεοδιάσκεψης μόνον εφόσον το δικαστήριο παράσχει σχετική άδεια. Όταν εξετάζει εάν θα πρέπει να χορηγήσει άδεια για τη διεξαγωγή αποδείξεων μ' αυτόν τον τρόπο, το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη τη δυνατότητα διεξαγωγής βιντεοδιάσκεψης (ιδίως όταν κάποιος μάρτυρας είναι ασθενής ή βρίσκεται στο εξωτερικό), το κόστος ή την εξοικονόμηση πόρων που συνεπάγεται η διεξαγωγή βιντεοδιάσκεψης και τις επιπτώσεις όσον αφορά τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας (συμπεριλαμβανομένου του περιορισμένου βαθμού στον οποίο το δικαστήριο μπορεί να ελέγξει και να αξιολογήσει τον μάρτυρα).

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Εάν πληροφορίες που κοινοποιούνται μέσω ταχυδρομείου ή συστήματος τηλεπικοινωνιών (π.χ. τηλεφώνου, φαξ ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) έχουν υποκλαπεί παρανόμως, το περιεχόμενό τους δεν γίνεται αποδεκτό ως αποδεικτικό μέσο σε δικαστικές διαδικασίες. Διαφορετικά, τα αποδεικτικά στοιχεία γίνονται γενικά αποδεκτά ακόμα κι αν δεν έχουν αποκτηθεί νομότυπα. Εντούτοις, το δικαστήριο έχει την εξουσία να απορρίψει αποδεικτικά στοιχεία που διαφορετικά θα ήταν αποδεκτά. Κατά τη λήψη της απόφασης για τον τρόπο με τον οποίο είναι σκόπιμο να ενεργήσει, το δικαστήριο σταθμίζει τη σπουδαιότητα των στοιχείων σε σύγκριση με τη βαρύτητα της ανάρμοστης συμπεριφοράς. Εάν οι περιστάσεις δεν δικαιολογούν την απόρριψη των αποδεικτικών στοιχείων, το δικαστήριο μπορεί να τιμωρήσει τον διάδικο που ενήργησε ανάρμοστα με άλλους τρόπους, υποχρεώνοντάς τον για παράδειγμα να καταβάλει τα έξοδα.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Υπομνήματα (δηλ. τα επίσημα έγγραφα με τους ισχυρισμούς των διαδίκων) μπορούν να χρησιμοποιούνται ως αποδείξεις στις ενδιάμεσες ακροάσεις, αλλά δεν είναι δυνατό να γίνουν δεκτά ως αποδείξεις στη δίκη.

Οι γραπτές μαρτυρικές καταθέσεις διαδίκων γίνονται αποδεκτές ως αποδεικτικά μέσα στον ίδιο βαθμό με τις καταθέσεις τρίτων.

Τελευταία επικαιροποίηση: 09/09/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα